

Búkũ Yónã vé rĩ

Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ũlũngará

Búkũ 'dĩri ĩri 'bá ní ú'dógú'dógú nébĩ Yónã vé rĩ ã tā ũlũ. Múngú lũ Yónã ní kĩnĩ, ã mu ụ'dúkó ívé rĩ ũlũú 'bá adri'bá kũrụ Nĩnéwē vé rĩ agá rĩ pi ní, 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi Yāhụđĩ rĩ pi be, kòpi ari'ba rú ĩ ãsámví gé sī. Yónã lē Múngú ã ú'dị 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi ũdrāá céré 'dĩisĩ rá. Yónã nga ápá Múngú ẹndrẹtị gé 'dĩisĩ rá, tụ kũlũngba ãmbúgu ni agá, lē zoó mụzú yĩ tafu rĩ agásĩ. 'Bo 'dúkí ĩri 'beé yĩ agá, Múngú sē Yónã adri ĩ'bĩ ãmbúgu rĩ agá 'dāá ídri rú. Vúdrị ni gé, Yónã gō 'deé mụzú tị Múngú vé rĩ ũlũú kũrụ Nĩnéwē vé rĩ agá 'dāá rá, 'bá Nĩnéwē vé rĩ pi céré újákí ẹsị ívé ũnjikānyā agásĩ rá. Kuru Múngú ú'dị 'bá rĩ pi kuyé, iza kpá kũrụ rĩ kuyé, sē Yónã ã 'a gō véé ãní ambamba. Búkũ rĩ vé ụđụ gé, Múngú i'da Yónã ní lũzú kĩnĩ, 'i lēngará vé ni, 'i ẹsị ĩdríkídri, 'bá rĩ újā dō ẹsị rá, āzini ĩnjĩ dō 'i rá, 'i ĩri pa rá.

Yónã nga ápá Úpí ẹndrẹtị gé sī rá

1 Ụ'dú ãlu, Úpí* Múngú átá Yónã Āmītáyĩ mvoṗi be kĩnĩ,

* **1:1 1:1** *Úpí:* Ẽberē tị sī, Múngú zị 'i rụ Yáwē, ífifi ni, Múngú adriipi mụzú 'dání'dání rĩ 'i. Kẹlịkọ tị sī, 'bá Yáwē ri zị Úpí. Í ịsụ lā Búkũ Í'dóngará vé rĩ agá, Wụngará vé rĩ agá, Rụta vé rĩ agá, āzini Yónã vé rĩ agá.

2 “Í nga mužú kūrú āmbúgú Nīnéwē vé rī gé 'dāá, 'í 'yo 'bá rī pi ní, á ndre tā ũnjí kòpi ní 'oó rī gí.”

3 'Bo Yónā gā tā Úpí Múngú ní ẹ̀jì 'í ní rī sī, nga ápá mužú Tārāsísā gá. 'De mužú kījì Yópā vé rī gé 'dāá, ĩri ní kúlúmgbá lēpi mužúpi Tārāsísā gá ni ĩsúzú, ĩri ní ẹ̀cì rī vé mǔfěngā ũfězú, ĩri ní fizú úrízú kúlúmgbá rī agá, ĩri ní mužú Tārāsísā gá 'dāá, nga ápá Úpí Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé 'dǐsǐ rá.

4 Kúru Úpí Múngú ní ũlí ĩpězú vǐzú ũkpō be yǐ tafu rī agá 'dāá, ũlí rī lē kōdō kúlúmgbá rī vǐ ũṅṅó kpélékpélé.

5 'Bá rì'bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi céré 'okí ũrǐ sī, 'bá ālu ālu 'de rǐi ngoó ívé Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé. Kòpi ní ngá ẹ̀njì'bá ẹ̀njǐẹ̀njì kúlúmgbá agá 'dāá rī pi u'duzú ú'bézú yǐ agá 'dāá, kúlúmgbá rī ẹ̀ ẹ̀njì rí āní ku.

'Bo Yónā fi laá ú'dú koó kpílìkpílì kúlúmgbá rī vé 'a ĩ ní ẹ̀lì vǔgálésìla rī agá 'dāá.

6 'Bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi vé āmbúgú ní 'dezú mužú ĩri vúgá 'dāá, ĩri ní 'yozú kǐnǐ, “Mí rì ú'dú ko áyu āsǐ? Mí íngá uru, 'í zì mívé Múngú! Sā āzi sǐ ĩri ícó 'bā ĩzā ko rá, 'bá ícókí ũdrāá ku.”

7 'Bá kúlúmgbá rī újì'bá rī pi ní átázú ĩ āsámvú gé sǐ kǐnǐ, “Īmi ímúkí 'bá 'bekí jěké, 'bā nǐkí rí 'bá tā nōri íjǐpi 'bá drǐgé rī áamá āní.” Kòpi ní jěké rī 'bezú, jěké rī 'de Yónā ā rú sǐ.

8 Kúru kòpi ní Yónā rì zǐzú kǐnǐ, “Í lǔ 'bá ní, 'bá tā ũnjí nōri íjǐpi 'bá drǐgé rī ā'di 'i? 'Í 'o ā'di? Mí íbí ímú íngōósìla? Āngū mívé rī ā rú ā'di? 'Bá mívé rī ā'di pi?”

9 Yónā ní újázú kīnī, “Ma Ēbérēgú,[†] ma ri Úpí Múngú adriípi 'bũ gé, nyõókú rĩ gbiípi yĩ tafu rĩ be rĩ ñnjĩ.”

10 Tā Yónā ní 'yoó 'dĩri sē kòpi ní ùrĩ, kòpi ní ïri zizú kīnī, “Í 'o ā'di?” (Kòpi nĩkí áamá rá 'yozú kīnī, Yónā ápá Úpí Múngú ẹndrẹti gé sĩ ápápā, ā'diātāsīyā Yónā lū kòpi ní drĩdrĩ rá.)

11 Ūlí rĩ kā yĩ rĩ vjĩ, yĩ rĩ úvá ngūyá ngūyá. Kòpi ní 'yozú ïri ní kīnī, “Bā 'okí mi íngóni ūlí vjĩpi ũkpõ be ambamba 'dĩri ā tu rí pá ãní?”

12 Yónā ní újázú kòpi ní kīnī, “Ìmi 'dụkí ma 'beé yĩ tafu rĩ agá 'dǎá, ūlí vjĩpi ũkpõ be 'dĩri, ïri ícò pá tu rá. Á nĩ rá á 'o ùnjĩkányā rĩ ma 'i, ūlí rĩ ní vjizú ũkpõ be 'dĩni ãní.”

13 'Bá kũlúmgbā rĩ újĩ' 'bá rĩ pi ù'bĩkí kōdō ũkpõ sĩ kũlúmgbā rĩ sōó gōó vúlé ǎngū nyõókú rú rĩ gé 'dǎá, 'bo kòpi ícókí ku, ā'diātāsīyā ūlí rĩ gō vjĩ drĩdrĩ 'dāri ndéé rá.

14 Kúru kòpi ní ngozú Úpí Múngú ẹndrẹti gé, “Á Úpí Múngú, 'bá ní lēé ágó nōri vé ídri 'beé ǎvĩ rĩ sĩ, mĩ ku 'bā ũdrǎá ku. 'Bá ní lēé ágó tā ǎkó nōri 'dij drǎá rĩ sĩ, lē mĩ lĩ tā ãní 'bá drĩgé ùnjĩ ku. Á Úpí Múngú, tā rĩ nga 'i sũ mí ní lēé ǎ nga 'i rĩ tĩnĩ gĩ.”

15 Kúru kòpi ní Yónā ri 'dụzú 'bezú yĩ tafu rĩ agá 'dǎá, koro yĩ riípi úvápi ngūyá ngūyá rĩ ní pá tuzú.

[†] 1:9 1:9 Ēbérēgú: Ābūrámā ri Ēbérēgú. Īrivé mvá vé mvá Yōkóbū ri gōkí zĩ Īsērélē, sǎ āzi sĩ Īrivé úyú rĩ pi Ī ri zĩ Ēbérē, sǎ āzi sĩ Ī kpá zĩ anjĩ Īsērélē vé rĩ pi. Sǎ Yēsũ vé rĩ gé, Ī ri kòpi zĩ Yāhúdĩ.

16 Tã 'dĩri sê 'bá kũlúmgbã rĩ újĩ'bá rĩ pi rukí Úpí Múngú ri ãní rá, kôpi í'dúkí rõbõñõ zãã Úpí Múngú ní, ãzini kôpi sôkí ãyõ ẽzĩ ngazú ĩri ní.

17 'Bo Úpí Múngú sê ĩ'bĩ ãmbúgú te Yónã ri, Yónã adri caá ĩ'bĩ rĩ agá 'dãã ãtũñá na ĩnĩñá na.

2

Yónã zĩ Úpí Múngú ri ĩ'bĩ agá 'dãã

1 Yónã ri ívé Úpí Múngú ri zĩ ĩ'bĩ agá 'dãlé.

2 ĩri ní 'yozú kĩnĩ,

“Ĩzãngã má ní ĩsũ rĩ agá, Úpí Múngú, á zĩ mi,
'í yĩ ma rá.

'Bũ ãngũ sĩzũ rĩ agá 'dãã, á zĩ mi mã ĩzã koó,
'í yĩ ma rá.

3 'Í 'be ma tĩĩ yĩĩ tafu rĩ ã ndúgé 'dãã,
á tĩ yĩĩ tafu kũpi kũkũ rĩ ã ndúgé 'dãã,
yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma rá.

Ũlí mí ní sêé vĩĩ ãkpõ be 'dĩri,
sê yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma céré.

4 Má ũsũ déna,
mí adi ma gĩ,

má ícõ gõó
mívé jó ãmbúgú uletere rĩ ndreé dũĩ ku.

5 Á tĩ yĩĩ kũpi kũkũ rĩ ã ndúgé 'dãã,
yĩĩ rĩ ĩmũlũ ma céré,
ásé duũpi yĩĩ agá 'dãã rĩ ĩmũlũ mã drĩ céré.

6 Á 'de tĩĩ írã ã ndúgé 'dãã,
nyõõkũ rĩ õzũ mã drĩ céré,

'bo mávé Úpí Múngú,
mí ídrĩ ma 'bũ agá 'dããsĩ rá.

- 7 Úpí Múngú, má kā áamá mávé ídrí lē fūúfū,
 á zì mī,
 mávé zìngárá ca
 mívé jó āmbúgú uletere rī agá 'dāá, 'í yì ma
 rá.
- 8 'Bá rì'bá ngá ĩ ní údé drī sī rī ĩnjī'bá múngú rú
 rī pi,
 kōpi gākí ẹsì múké Múngú vé rī sī.
- 9 'Bo ma mí ní úngó ōwō'difō sēzú ni ngo,
 ma mí ní rōbōṅṅō zā.
- Ūyō má ní sōó rī, ma tā ni 'dụ nga rá.
 Úpí Múngú rì 'bā pa tā ũnjí agásī nī.”
- 10 Úpí Múngú ní 'yozú kīnī, ĩ'bī rī ē íwé Yónā
 rì āmvé, ĩ'bī rī ní Yónā rī íwézú nyōókú ā'wí rú
 rī drīgé 'dāá.

3

Yónā mụ Nīnéwē gá 'dāá rá

- 1 Kúru Úpí Múngú ní gōzú átázú Yónā ní dīī
 kīnī,
- 2 “Í 'de mụy kūrú āmbúgú Nīnéwē vé rī agá
 'dāá, mí ũlū ù'dụkó má ní ũlūú mí ní rī 'bá rī pi
 ní.”
- 3 Yónā mụ Nīnéwē gá 'dāá rá, sū Úpí Múngú ní
 ẹzīī ĩrì ní rī tīnī. Nīnéwē rì kūrú āmbúgú, 'bá rī
 ícọ ẹcì 'a ni gé sī ca ù'dụ na.
- 4 Ú'dụ Yónā ní fizú cazú kūrú rī agá 'dāá rī gé,
 ĩrì ní áyúzú 'bá rī pi ní kīnī, “Ẹsī ù'dụ pūkú sụ, ĩ
 ímú Nīnéwē rī iza 'dīísī rá.”
- 5 'Bá Nīnéwē vé rī pi ẹ'yīkí Múngú rì ānī rá.
 Kúru kōpi ní áyúzú kīnī, lē 'bá rī pi ārēvú cére
 ā a'bíkí ĩ a'bia'bi, ā nyakí ngá ku, í'dózú 'bá

ambugu rĩ pi vúgá, cazú anji nyírĩṅá rĩ pi vúgá, lē kōpi ā úsúkí bōngó ịrịkọ rú ni áyu.

⁶ Ụ'dụkọ 'dĩri ká caá 'bāgú Nīnēwē vé rĩ vúgá 'dāá, íngá ívé lúpá mālūngā vé rĩ drīgē sī ụrụ, unje ívé bōngó āmbūgū vé rĩ 'ì rụ'ba gá sī rá, í'dụ bōngó ịrịkọ rú ni suú 'ì rụ'ba gá áyu, ịri ní gōzú úrízú vūgá fúrúndị agá.

⁷ 'Bāgú rĩ ívé ũgalaku rĩ pi be, kōpi ní áyúzú 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ní kīnī,

“Lē 'bá rĩ pi, dōku tị rĩ pi, dōku kābīlō rĩ pi ā nyakí ngá ku, dōku ā mvụkí yị ku.

⁸ 'Bá rĩ pi ānyāpá rĩ pi be céré, lē kōpi ā sukí bōngó ịrịkọ rú ni áyu. Lē 'bá ālu ālu ā zị Úpí Múngú ri, ā ku ívé tā 'í ní rií 'oó ũnjí rĩ rá, āzini ā ku adringará gbórókó rú rĩ rá.

⁹ Sā āzi sī, Múngú ri ívé yịkị újá rá, ẹsị ni gō veé ku, 'bá ícókí ũdrāá ku.”

¹⁰ Múngú ká tā kōpi ní 'oó rĩ ndreé, āzini ká ndreé kōpi kukí tā ũnjí 'ongará gí, gō ívé yịkị újá rá, ịrĩṅā kōpi kuyé, sū ịri ní 'yoó rĩ tịni.

4

Ẹsị múké Úpí Múngú ní 'bāá rĩ sī sē Yónā ẹ ẹsị ve rá

¹ 'Bo tā 'dĩri sē Yónā adri āyīkō sī kuyé, ẹsị ni ve rá.*

² Kúru ịri ní Úpí Múngú ri zịzú kīnī, “Á Úpí, á nị áamá rá 'yozú kīnī, mí ícọ 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ú'dị ũdrāá ku, sē má ní mávé āngū kuzú,

* **4:1 4:1** *Yónā ẹ ẹsị ve rá:* Yónā ẹ ẹsị ve Úpí Múngú ní, ịri ní 'bá Nīnēwē vé rĩ pi ú'dị drāá kuyé rĩ sī.

má ní ápázú mužú Tārāsísā gá āní. Á nī rá, mī ẹ̀sì múké, āzini mī ẹ̀sì ìdríkídri, mī ẹ̀sì ve tā sī mbèlẹ̀nǎ ku, mívé lěngará aga rá, mī Múngú riipi 'bá trūupi ũnjikānyā agásī ni, āzini mī ri mī yīkī újá, mī lě 'bá 'dij ku.

³ Úpí Múngú, lě mâ drā 'dīisī rá, ā'diātāsīyā ìri múké má ní drāzú 'dīisī rá, ndē má ní adrizú ìdri rú rī."

⁴ 'Bo Úpí Múngú ní újázú ìri ní kīnī, "Ngá mī ẹ̀sì ní vezú rī ā'di?"

⁵ Yónā ní fūzú mužú kūrú rī vé wōókō ũtú ní ìfūngará gálé rú rī gé 'dāá. Ìri ní ápālá 'bezú vūrā 'dāri gé, ìri ní úrízú ápālá rī ā ndúgé, tē ri ndreé dō tā íngóni ri 'i nga kūrú Nīnēwē vé rī agá nī.

⁶ Kuru Úpí Múngú ní peṭi sēzú 'duzú Yónā ní ìndrī rú, Yónā ā adri rí āní múké. Peṭi rī ní ìfūú dujú rī sī, sē Yónā ní āyīkō.

⁷ Kā mužú adrii drū 'dīni, ũ'būṭi kūñikūñi, Múngú ní ũ'bū ìpēzú ìmúzá peṭi rī nyazú, peṭi rī gō 'wií rá.

⁸ Ūtú rī ká ìfūú, Múngú ní ũlí ācī ācī ni ìpēzú ũtú ní ìfūngará gálésīla, ũtú rī zā Yónā ē drī, ũkpō ni de āní rá, lě kōdō drāá āní drādrā. Ìri ní 'yozú kīnī, "Má ní adrizú ìdri rú, ícó ku, lě mâ drā 'dīisī rá."

⁹ 'Bo Múngú ní 'yozú Yónā ní kīnī, "Ngá sēepi mī ẹ̀sì ní vezú peṭi rī vé tā sī rī ā'di?" Yónā ní 'yozú kīnī, "Tā mâ ẹ̀sì ní vezú rī, ìri tā áda, lě mâ drā 'dīisī rá."

¹⁰ 'Bo Úpí Múngú ní 'yozú Yónā ní kīnī, "Í sa peṭi rī nī kuyé, mī údé ndūú ni nī kuyé, á ndre

peṭi rī vé tā fi mí ẹ̀ṣi agá ambamba. Peṭi rī du ị́nị́nà rī sī, gō drāá ị́nị́nà rī sī.

¹¹ Kūrú Nínéwē vé rī agá 'dāá, 'bá rī pi vé kālāfe aga élífū mụ̀dūrụ̀lụ̀ ̄lu pụ̀kú ị́rị (120,000) rī rá, 'bá rī pi acokí tā múké pi ̄sámví tā ̄njí be ku, ̄nyāpá rī pi 'dālé kárakará. 'Í lē má 'bā ẹ̀ṣi múké 'bá 'dā'bée ní ku?"

Keliko

Keliko: Ụ'dụkọ Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Keliko

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 6 May 2025

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20